

ANSWER KEY

Second YEAR HIGHER SECONDARY EXAMINATION June 2023

SAY/IMP

PART-III/III

SUBJECT: Sanskrit - SashtraCODE NO: S-2219

VERSION: _____

80 SCORES2 1/2 HOURS

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points के विभाग:	Score	Total Score
1		"बहुषु बहुवचनम्" इति लेखनाय ऽकः अङ्कः।		
2		"अभिर्पूर्वः" इति लेखनाय ऽकः अङ्कः।		
3		"विग्रहः" इति लेखनाय ऽकः अङ्कः।	1+1+1	4
4		"द्विविधः" इति लेखनाय ऽकः अङ्कः।	(1+1)	(2)
5		"उपसर्जनम्" इति लेखनाय ऽकः अङ्कः।		
6		"अव्ययीभावचाले" इति लेखनाय ऽकः अङ्कः।		
7		समासे उपसर्जनं पूर्वं स्यात्		2
8		पञ्चमी अथेन विशेषणं विशेषणे बहुलम्	1+1	2
9		"द्वन्द्वश्च प्राणितूर्णसेनाङ्गनाम्"		2
10		दृष्टे दृष्टौ, इडावृष्णौ, शिवकेशवौ		3
11		स्वौजसमौट्, उपदेशेऽजन्तोरसिक् इत्, ससज्जो रुः, स्वश्वसानयोर्विसर्जनीयः इति कर्मणः लेखनाय ऽकैकस्य ऽकैकोऽङ्कः।	1+1+1	4
12		दाउ-सैउ-सामिनात्स्यः स्यात् इति लेखने अङ्कद्वयम्। रामेण इत्यादि ऽकः उदाहरण लेखनाय अङ्कद्वयम्।	2+2	4
13		उपवृत्तम्, निर्भक्षिकम्, अतिहिमम् उपशान्तम्	1+1+1	4
14		यथोचितं योजनाय ऽकैकस्य ऽकैकोऽङ्कः।	1+1+1	(4)

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
15		अनेकं सुबन्तं चार्थं वर्तमानं वा समक्षपते । हरिहरौ इत्यादि ङाः उदाहरणलेखनं च	2+2	4
16		सूचनानुसारं समास प्रक्रियालेखनाय पञ्चाङ्गाः		5
17		समासं समासः । समास पञ्चविधः । केवल, अव्ययीभाव, तत्पुरुष, बहुव्रीहि, द्वन्द्वः ।		6
18		औ, अम्, अपाम्, डे, अपाम्, अपश्च इति उचित उत्तरलेखनाय ङावैक्यस्य ङावैकोऽङ्गः । श्व' विभागः	+++++	(6)
19		'अन्मंभट्टः' इति लेखनाय ङाः अङ्गः ।		
20		'सम्बन्धः' इति लेखनाय ङाः अङ्गः ।		
21		"चट्टाम्प्येश्वामी" इति लेखनाय ङाः अङ्गः ।		5
22		"वाग्भटानन्दगुरुः" इति लेखनाय ङाः अङ्गः ।		(1)
23		"द्वैदशः" इति लेखनाय ङाः अङ्गः ।		
24		"आर्यभट्टः" इति लेखनाय ङाः अङ्गः ।		
25		आधिकारी, विषयः, सम्बन्धः, प्रयोजनम् ।		4
26		सूचनानुसारं उचितरीत्या द्विवचनी लेखने चतुरङ्गाः		4
27		आलोकासहकृतचक्षुःकारणम् । तमसःरूपवत्त्वं चलनवत्त्वं च अन्तर्मात्मकः । न चास्त्वेकः अपादे		4
28		आत्मविद्यासंघम्, पाठ्यं, तत्त्वप्रकाशिका, योगासूत्रम् ।		4
29		तत्त्वमासे, अहंकारमासे, प्रज्ञानं प्रहम्, अपमात्मा प्रहम् ।		4
30		श्रीरामः, वर्षः, अरत्, शिशिरः		4
31		आत्मविद्यासंगलम् - श्री वाग्भटानन्दगुरुः । वेदान्तार्थसंगलम् - श्री नीलकाण्ठतीर्थपादः । मोक्षप्रतीपम् - श्रीरामानन्ददत्तयोगी । प्रहम् तत्त्वनिर्वासम् - चट्टाम्प्येश्वामी । निवृत्तिपञ्चकम् - श्रीनारायणगुरुः ।		5

Qn. No	Sub Qns	Answer Key/Value Points	Score	Total Score
32.		<p>(क) आलतिदेशे । (ख) अशनागपाल्ने देशे । (ग) धर्मः । (घ) वेदप्रामाण्यम्, केशल्लिङ्गे सति । (ङ) आलतिदेशे ।</p>	1+1+1+1+1	(5)
33		<p>अंगलं समाप्तिं जनयति । विद्यमानाहुल्यात् आदेव्यर्थार्था समाप्त्यभावः । अन्ध्यात् परिहरेव- कृतमदुलत्वात् किरणावल्यादां समाप्तिश्च । अतः उक्त दोषः न आपत्तिः ।</p>		6
34.		<p>सुवर्णं तैजसम् । असति प्रातिबन्धके अत्यन्ता- नलसंयोगे सति पार्थिवद्वन्द्वजाहाः । अतो न सुवर्णं पार्थिवम् । शीतस्पर्शाभावात् न जलीयम् । रूपवत्त्वात् न वायवीयम् । तथा च न आज्ञा शादिकञ्चयम् । अतः सुवर्णं तैजसम् ।</p>		(6)